

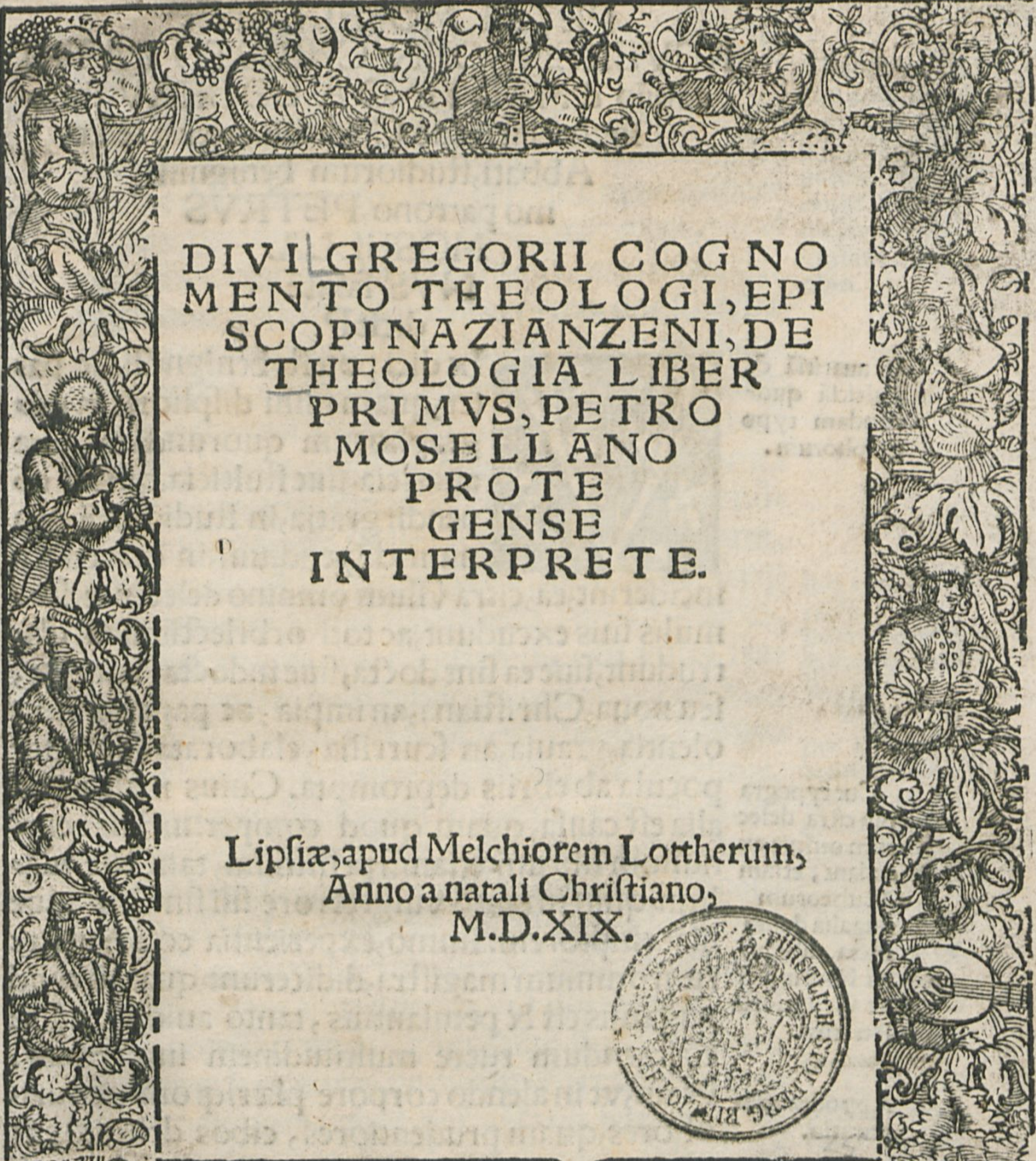
2

Handwritten signature or initials in blue ink.

DIVI GREGORII COGNO
MENTO THEOLOGI, EPI
SCOPINAZIANZENI, DE
THEOLOGIA LIBER
PRIMVS, PETRO
MOSELLANO
PROTE
GENSE
INTERPRETE.

Lipsiæ, apud Melchiorum Lottherum,
Anno a natali Christiano,
M.D.XIX.

PETRI MOSELLANI,
 REVERENDO IN CHRISTO PATRI
 ac dño d. MARTINO A LOCHAV, theos
 logo clariss. ac Cœnobii veteris cellæ
 Abbati, studiorum benignissi
 mo patrono, PETRVS
 MOSELLA
 NVS salutē
 dicit P.

In avaritiā &
 stulticiā quo
 rundam typo
 graphorum.

Cur typogra
 phi citra delec
 tum omnia ex
 eudant, etiam
 Rubeorum
 nugalīa delira
 mēta, rabido
 rū Ruffinorū
 ac Cellariorū
 latratus.

Apposita com
 paratio.

Lectiōe, ut Ru
 beorū Ruffin,
 ac Cellariorū,

Ix dici potest, benignissime pas
 ter, quam mihi displiceat typos
 graphorum quorundam, siue
 avaricia, siue stulticia. qui sui cō
 pendii gratia, in studiosorū om
 nium dispendium, in quæcunq;
 inciderint, ea, citra vllum omnino delectum, fors
 mulis suis excudunt, ac toti orbi lectitanda ob
 trudent, siue ea sint docta, siue indocta, antiqua,
 seu noua, Christiana, an impia, ac paganismum
 olentia, grauiā, an scurrilia, elaborata, an inter
 pocula ab ebriis deprompta. Cuius mali nulla
 alia est causa, quam quod compertum habent,
 nullum librum, etiamsi pessimum, tam esse ma
 lum, quin in tanto vulgi errore, sui similem inue
 niat emptorem. Immo, experientia cotidiana re
 rum omnium magistra, didicerunt, quanto quid
 nugatius est & petulantius, tanto auidius ad id
 coemendum ruere multitudinem imperitam.
 Nam, vt in alendo corpore pleriq; omnes curio
 siores, quam prudentiores, cibos delicatos &
 raros potius, quam salutareis expetim⁹, ita mul
 tis prurit tergum, & gestit animus, si lectione no
 ua, & ad temeritatem vsq; procaci, cupiditatem

suam explere subinde detur. Neq̄ em̄ PLATO inter Ethnicos, si quisquam alius, iure optimo diuinus habitus, his persuadet, in emendis libris ac disciplinis, emptori periculum imminere multo grauius, quam in cibis. propterea, quod emptitios cibos, priusquam in stomachum demittantur, vasculo aliquo exceptos, domū deferre licet, ac degustatione facta, pariter & medicorum consilio adhibito, quiq̄ valetudini nostræ conducant, quiq̄ aduersentur, diiudicare. At cōparatos libros, quales quales sunt, modo aliqua nouitatis gratia cōmendentur, citra vllius consilium tumultuaria lectione, velut pisces hamum, deuoramus. vt sæpenumero pessimi alicui⁹ scriptoris veneno animi nostri testa, ante sit infecta, quā nos malum plane sentiamus. qui vulgi stupor, locum dat, cum bibliopolarū auariciæ, tum indoctissimorū simul & obscurissimorū literatorum, quos famæ fames extimulat, impudentiæ. Alioqui, nec illi facerent sumptus, eiusmodi nugis excudendis, nisi spes dolosi refulgeret nummi. nec hi possent ad famam tam facili compendio grassari. sed quando omnibus quodlibet licet. (Neq̄ em̄ vel Principes vel magistrat⁹, hui⁹ negotii curam, vsq̄ adeo non salutarem modo, sed & necessariam suscipiunt) tot hodie nouorū librorum scriptores, ne dicam chartarū perditores exoriuntur, quot per æstatis feruorem in culina existunt muscæ. Cur em̄ hanc collationē verear? quando, vt hæ, tametsi in nullum vsum natae, cum homine nihil habent cōmune, adeo, vt ne cicurari quidem possint, tamē nusquā nō ob-

A ij

Plato, si quisq̄ ali⁹, inter Ethnicos iure diuinus, cēset, lōge grauius esse periculū in emendis libris ac disciplinis, q̄ in cibis.

Nō raro pessimi scriptorculi veneno pri⁹ inficimur, quam sentiamus.

Vulgi stupor est causa auaritiæ bibliopolarū, et impudentiæ scriptorculorū, ut Rubeor⁹, Ruf⁹, et Cella.

Principum & Magistratū est, perditores chartarum coercere.

Quot per æstatis feruorem in culina muscæ, tot hodie nihili scriptores existunt.

PETRI MOSELLANI,

Aptissima col-
latio malorū
scriptorum ad
muscas.

Quidā, tanta
sunt impuden-
tia, vt veritati
vel apertissimæ
sibi que agni-
tæ reclamēt.

Mos eorū
qui malis arti-
bus noīs imor-
talitatem con-
quirunt.

Venusta si-
militudo,

Exēplis nebu-
lonū & Zoilo-
rum dicta cō-
probat.

Nemo vnq̄
exteris clarior
æmulis caruit,
siue pagan⁹, si-
ue christianus.

uolant, nusquā non obturbant, & præteritis fanis, putrida, quibus aculeum infigant, quærunt. quæ, si nō inueniunt, interim, nec a fanis abstinent: ita hoc genus sycophantæ, ac telluris, non inutilia tantū, sed & noxia pondera, cum egregiorū scriptorū virtutes, nulla ex parte intelligere, ne dum imitari queant, obstrepunt tñ, & alienam industriā, si qua patere videtur, calumniis impetunt. Nōnunq̄ vero: qua sunt impudētia: contra solem meientes, apertissimæ veritati, sibiq̄ agnitæ, reclamant. Tanta est hoīm improbitas. dum nuditatis suæ sibi cōscii, alienis vestibus sese tegere student, et nominis famam, quā ingenii sui viribus assequi nequeunt, ex clarissimorū hoīm reprehensione venātur. Siqdē, in certissimā spē veniunt, fore, vt quēadmodū in pulcherrimo corpore neuis vna cum illo adolescit, & cicatrix robori impacta, vna in cœlū accrescit, ac a præterentibus, velint, nolint, conspicitur: ita & ipsi, si nobilem aliquē aduersariū nanciscantur, ei⁹ monumentis fiant immortales. Sic in incēso Dianæ templo, vel inuitis Ephesiis, viuit Herosttratus. in Homero, Therfites ac Zoilus. in Socrate Anitus & Melitus. in Theophrasto, scortum Leonatium. in Vergilio & Horatio, Meuius. in Catullo, Suffenus. & vt ad nostra veniam: in Christo (si fas est hūc inter hoīes recensere) Iudas, & tota illa pontificū ac phariseorū turba. in PAVLO, Alexander & Hermogenes. in PETRO Symō Magus. & sub Origenici nominis vmbra, quidā virus suum imprudenti lectori insinuant. Quid hic referam pestilētissimos Arrios & Eunomia

os, quibus Basilius, Nazianzenus, Athanasius, vitā dedere? Quid Heluidios, Iouinianos, Vigiliānos, Ruffinos, q̄s in Hieronymiāis libris execramur? Quid Manicheos, Faustos, Donatos, Pelagios, quos immortalis Augustini labor ab obliuione asseruit? Iam in Ioānis Pici Mirādula ni p̄cipis libris, ridetur a doctis Petrus, nescio quis, Ep̄us. Et in vno Capnionē, tanta barbarorū ac sophistarū manus, male audit. quorū oīm memoria, cum voluminū suorū sonitu, iuxta p̄phetæ oraculū, rectius multo deperiisset. Quot aut̄ vel hodie sunt, qui in magno illo Erasmo, tot dissimulatis, quæ hic sunt ecclesiæ Christi vtilia, nōnulla, quæ calūniæ obnoxia videri p̄nt, maligne sublegunt: idq̄ nō alia causa, quā, vt in tāti hominis libros, vel cum ignominia relati, fama quā tūuis p̄nitenda pascatur? In qua re, diuini hoīs admirabilis, & omni æuo incōparabilis existit, cū prudētia, tū anī moderatio. Quāuis. n. vir ille restituedis literis sit natus, & in hoc summi Pōtificis, Cardinaliū, Archiep̄orū, ep̄orū, Abbatū, theologorū optimorū, item summorum regum, maximorū principum, ac deniq̄ melioris orbis suffragiis animat̄, nihilominus a toto sophistarum exercitu cotidie laceffatur, tamē, si q̄n coactus causam dicit, noīatim p̄stringit neminē, partim christianæ modestiæ hoc tribuens, partim, crabronum istorum petulātiæ id honoris negans. Nimirum, ne hac ratione mundo innotescāt, q̄s (quia nocere studēt oībus, & p̄desse nemini p̄nt) p̄stiterit natos nūc̄p̄ fuisse. q̄rsum vero attinet hic cōmeōrare scripturiētū examē, q̄d ex eorū q̄ nup

In Ioānis Pici libris episcop̄ ridetur.

In Ioanne Capnionē magna uis barbarorū & sophistarum.

In Erasmo ingens sycophantarum numerus.

Singularis & incōparabilis Erasmi, cū prudētia, tum modestia.

Optimus & doctiss. quisq̄ Erasmi patronus & amicus. Neminē Erasmus noīatim p̄stringit, si q̄n coactus, p̄ se causam dicit.

PETRI MOSELLANI,

Examen scrip-
turiētū de Li-
psica disputati-
one.

Nec Mosella-
nus adhuc iu-
uenis, caret ob-
trectatoribus,
pium eius stu-
dium maligne
interpretantib⁹.

Notat in
primis Eccia-
næ gloriolæ
conductū, sed
parum candi-
dum præconē,
atq; eius fari-
næ sophistas.

Mosellan⁹ uel
deo teste, nihil
a puero tam ca-
uit, quā ne quē
piam læderet.

Optimi cu-
iusq; & doctif-
simi calculo p-
bat⁹ Mosella.

tanta omnium expectatione LIPSIÆ disputa-
runt, quasi alueario repente prouolauit in public-
cum? Quamquam autē homo iuuenis, & vix dum
vāgituū oblitus, in me nihil agnosco, cui inuide-
re merito, vel debeat, vel iure possit quisquā. hoc
tamē homuntioni huic contigit, cum illis rei lite-
rariæ heroibus cōmune, quod quæ solo iuuādi
studio, simplici pioq; animo suscepi, idq; Principis
pe meo longe benignissimo, vel iubente, vel ap-
probāte, tm̄, aut inuidiæ, aut odii mihi peperere,
vt quidam: quos ante hanc calumniā natos ne-
sciebat mundus: herbescenti adhuc studiorū me-
orū segeti, calumniæ suæ falcem adhibuerint. &
conatus æquos, nō dico quā iniquē, certe parum
candide, sint interpretati. Quidē: candidissime
pater: minus cādīdum, immo, quid magis crude-
le, quā hominis bene merentis, aut certe de om-
nibus bene mereri studentis, simplicitatem tra-
ducere? Deum: quem nihil latere potest: mihi ali-
quādo animā agenti, & cum morte luctanti, pro-
pitium adesse nolim, si nō iam inde a pueris, non
sine summo domandi animi labore, nihil tam ca-
ui, quā ne alicuius, vel laceffentis famam mordis-
cus arriperem, quin omnibus, quæ mihi nō adeo
contemnenda, si anniti voluissem, contigissent,
posthabitis, honoribus, copiis familiaribus, ac
cōmunibus humanæ vitæ voluptatibus, hoc
vnum sum sequutus, vt optimi cuiusq; & doctif-
simi calculo probatus, tandem mentem discipli-
nis his elegantioribus a mundi sordibus repur-
gatam, Christo Iesu veræ sapientiæ fonti, diuinæ
doctrinæ scatebris irrigandā, supplex offerrem.

EPISTOLA. FO. III.

Hoc interdium cogitavi, hoc noctu somniaui, huc manibus pedibusq; cōtendi, huc omnibus aspici-
 rai votis, in hoc otium, vt negotium omne, col-
 locaui. ac deniq; omneis ingenii neruos intēdi, vi-
 delicet, ne desit, quod euangelico illi diuiti, ratio-
 nes suas olim explicāti, qd pro talēti quātulicūq;
 mihi crediti, vsura, repēdere possim. Nullus ali-
 vitæ meæ vnquā fuit scopus. Nam, si ad volup-
 tates, ad opes, ad honores, ad potentiam anhelaf-
 sem, longe alia via fuisset ingressus. Nec operā
 hic lusi omnem, nec caruit successu conatus. Et
 em, tametsi: quod ad eruditionem attinet: con-
 sciū, quā curta sit domi supellex, nihil ausim mi-
 hi vendicare, & quā Christus laboribus meis fa-
 ueat nesciam, hactenus tamē studia mea probata
 sunt a pbatissimis, laudata a laudatissimis, mag-
 nipensa a maximis. Possem fortasse ambitiosus
 videri, qui hæc de me ipse recenseo. Verum, huc
 me adigit æmulorū improbitas. Et sunt penes
 me, non solum doctissimorū, sed & Principum
 virorum, partim literæ partim præmia. Quo-
 rum testimonio: si res ita ferret: euincerem, hic
 me ad fingere nihil, sed plæraq; omnia eleuare.
 Quid aut, quod ad hunc homuntionem ornand-
 dū pertinet, omittit illustrissimus Saxonie dux,
 Princeps & Mecænas meus GEORGIUS?
 Quid huius patruelis, sacri Rho, imp, elector,
 D. FRIDERICVS, heros, extra cōtrouersiam,
 prudentissimus? qui, quā bene velit studiis no-
 stris, nō modo literis amātissimis, sed & honori-
 fico munere declarauit. Quid Treuirorū meo-
 rum optimates, atq; eius populi Archiepiscopus

Rō vitæ ac
 studii Mosel-
 lani.

Non operam
 lufit.

Modestia
 Mosellani.

Maxima &
 verissima laus
 a pbatissimis
 probari, & lau-
 datissimis lau-
 dari.

Illustris, dux
 ac princeps
 GEORGIUS,
 literatorū Me-
 cænas.

Dux FRI-
 DERICVS,
 imperii elec-
 tor, heros pru-
 dentis, aci eru-
 ditosuiros mu-
 nificētissimus.

Treuirorum
 optimates.

PETRI MOSELLANI,

Treuerorum
Archiep̄us.

D. Martinus a
Lochau veteris
cellæ Ab-
bas.

Jacobus Lato-
mus theologus
Louaniensis.

Erasmus omni
nri seculi elo-
quentissimus &
grauissimus.

Professoris
cuiusdā hebrai-
carū literarum
inhumana te-
meritas,

annis
Clarissimi

hinc
in Libr. Lobn. Lib.
in Ling. R. Petri Mo-
sellani p. 52. ff.

simul ac princeps RICHARDVS, quē, cum nri
per principis GEORGII lris cōmendat⁹ adiis-
sem, dictu mirū, quā benigne simul & amāter ni-
hili hoīem habuerit tantus heros, quā etiā nō vul-
garis conditio hic sit oblata, si ab ea, in qua nunc
sum, liber, ī patria manere statuissem. omitto hic
reuerēdos in Christo patres, viros deo dignos,
Abbatē cōplureis, & magnos & doctos, q̄ me, si
quē eos per occasionē saluto, ita tractāt, vt si ipsis
frater germanus essem, nō possent amātius, si dig-
nitate par, aut etiā superior, nō reuerentiū. inter
quos, clarissime pater, tu tuo tibi iure primas vēs
dicare possis. Taceo, nobilissimi generis, comi-
tes, barones, cōpluresq; alios equestris ordinis
hoīes, quos, vel doctrina cōmēdat insignis, vel
vitæ integritas, cum fortunæ splēdore cōiuncta,
supra vulg⁹ euexit. Horum iudicio, super omnia
vero, recti cōscientia me consolor, & ad inimico-
rum calumnias fortiter perferēdas, animū obfir-
mo. præsertim, cum aduersus Iacobum Lato-
mum theologū Louaniēsem (qui in meā pariter
& orationis, quā de linguis addiscendis, p̄cipe
approbātē edidi, ignominiā, stilum acuit) is mihi
totius negotii adhuc ignaro (ne quis hoc p̄cibus
datum putet) contigerit patronus, quo eloquen-
tiorē grauioremq; non habet hic orbis, nec fors-
tasse vnq̄ est habiturus. PORRO, alterius (quī
famā meam, non modo sibi bñ volētis & absen-
tis, sed & in grauissimo morbo, ad vitæ periculū
vsq; decumbentis, idē p̄peregre, quod in se fuit, de-
migravit) temeritas eo minus me sollicitum ha-
bet, quo magis id accidisse, Principi displi-

EPISTOLA. FO.V.

cuit, & egregius ille professor, quā sit grauis scilicet ac doctus, satis indicat, dum quasi forex, suo semet indicio prodit, calumniæ suæ semen ei viro nuncupatim inscribens, qui me ex lucubratiōibus meis tm̄ cognitum (neq; em̄ faciem vidit vnq̄) cōstantissime amat. & quāq; nihil tale merentem, vtriusq; linguæ delicias vocat. dum equestris ordinis adolescētis, ad om̄ia summa nati, si nihil aliud, piū certe factum, perinde ac parricidium infectatur. dum regnum hoc suum nouū, cuius ego in hoc Gymnasio primus autor fui: serio triumphat, & contra me exercet. dum in re grāmatica pueriliter peccans, de oratoris professione, magno supercilio pronūciat. Dum se ipse pavonis instar miratur, nunc Principis, nūc doctissimorū hoīm amicitia sese venditans. qui omnes audaculū hunc in suis ad me literis, vel ridēt, vel τρισταθρατον appellāt. dum mihi, quia sordidis suis, & sui similitum computationibus nō inter sum, morum meorum grauitatem, & cum honestis viris cōsuetudinem honestissime habitam, pro arrogātia & superbia obiicit. Dum perfricta fronte id negat, quod, si sit opus, ipsius principis testimonio, plusquā verum conuincere possem. Dum valetudinis meæ imbecillitatem, cui eum (si vir bonus esset) misereri debebat, conuiciis incessit. dum liuore excæcatus, cōsiliū principis, in puero a me subornādo, stultissime huc torquet, quasi is puerū nō intellecta euagientem, Mosellano, qui orationem cōdiderat, prætulerit. Perinde, ac si quis psittacum, humana verba sonantē, homini anteponat. dū ex amicis inimicos

B

Egregius hebraicarū literarū professor, nō erubuit suæ inscitæ & malignitatis testē Epistolam,

Fabritio doctiss. ac integerrimo homini inscribere.

Petrus Suetenius equestris ordis adolescēs, ad om̄ia summa natus. Infectatur.

In ridicula, nugaci, & falsa Mosellai criminatione, q̄ seriā responsionē inscripsit.

Reiicit cōmētia crimina, sibi ab hoc elementario hebraicarū literarū professore intentata.

Stultitia professoris.

PETRI MOSELLANI,

Otho a Pack
mobilissim⁹ iu
uenis.

Obscurissi
morū quorun
dam sophista
rū clancularia
MOSELLANI
obtrectatio.

Qd suo ipsi
indicio fecisse
dephensus est,
in nugis ad Fa
bricium.

facere studēs, nobilissimo iuueni Othoni a Pack,
cōtra me frustra adulat, homī tā amico, vt eū in
quouis laudū genere mihi præferri nō erubescā.
dum ex obscurissimorū quorundam sophista
rum clancularia mei obtrectatione, deorum pa
riter ac hoīm odiū mihi conflare nititur. dū pub
licū docendi munus, itinere in patriā ob negotia
quædā conficienda suscepto, intermissum (idq;
nō solū ante obtēto a principe cōmeatu, verū etiā
causa mea, Archiepō Treuirensi, illius literis dili
gentissime cōmendata) negligentia, & quasi præ
uaricationem interpretatur. dum farraginis suæ
totius fundamentū, in mēdacio manifestario col
locat. Sed quid ego sentinā hanc exhaurire pgo,
& epistolaris breuitatis immemor, amplitudinē
tuam multo foelicius alibi occupatam, his neniis
onero? Etiā si sunt, qui grauissime ferunt, hanc
meam præposteram (vt ipsi vocant) mansuetudi
nem, qd hoīem tot modis iniuriū tolero, virum
nō esse iurgantes, qui tantæ indignitati irasci ne
queam. si nolim ipse, se tñ suo periculo cum hoīe
acturos. quos ego quietos esse iubeo. cum hac
calumnia nō moueatur lector, nisi stupidior, quā
vt mea, si respondero, sit intellecturus. Quin lin
guam excidendā potius, quā parandā apologiā
ei, qui frusto panis conduci possit, vt in alicuius
gratiā, de bōis male, de malis bene loquat. Puto
eī pater amplissime, lōge maius me opera p̄ciū
studiis meis facturum, si, dum bona eruditorum
pars, mutuo sese stilo cruēto confodiūt, salutare
aliquid, vel ipse condidero, vel ex Græcorū fons
tibus ad latinos hoīes deriuaro, sicuti haud dua

bie est, sanctissimi illius viri, & theologi incōpa-
 rabilis, Gregorii Ep̄i Nazianzeni, prim⁹ de the-
 ologia liber, superioribus diebus, per me latina-
 te donatus. in quo miserandos theologiæ abus⁹,
 quos nostra vidit ætas, adeo depingit, vt in hoc
 dedita opera scriptus videri possit. Eum fœtum,
 quoniam nostræ Camœnæ in tuis ædibus, qui
 bus eas per hanc pestis seuitiã exulanteis exce-
 pisti, produxere: par est, vt tui quoq; nois auspis-
 cio cōmendatū, in manus hoīm prodire curem⁹.
 Simul, vt ex more solenni, his Calendis Ianua-
 riis fœlicem ineuntis anni progressum, per hoc
 munusculū tibi lætiori quasi omine comprecē-
 mur. Neq; eñ homo iam inde a teneris (vt aiunt)
 vnguiculis, literis deditus, præter literas habeo
 quicq̄, qd pro tot ac tãtis officiis, quibus me coti-
 die magis ac magis accumulare pergis, honeste
 queam rependere. Spes est aut fore, vt sicuti PET-
 RUM semper, ita nunc & hanc eius lucubrati-
 unculã, serena fronte, & vultu plane benigno, sis
 excepturus. sic eñ futurum, vt hoc successu ania-
 tus, tria eius operis volumina, quæ restãt, quæq;
 iam sunt in manib⁹, maiori alacritate latinis ho-
 minibus tradere pergam. Optime vale, reuerens
 de pater. & vt Cœnobio tuo, bonisq; oibus diu
 valeas, cura. Misnæ, ex ædib⁹ tuis. An. M. D. xix

B ij

Gregorius in
 hoc libro itade-
 pingit abusum
 theologiæ no-
 stræ ætatis, vt
 in hoc scriptus
 ex composito
 videatur.

DIVI GREGORII,
 DIVI GREGORII, COGNOMENTO
 THEOLOGI, EPISCOPI NAZI
 ANZENI, DE THEOLO
 GIA LIBER PRIMVS,
 PETRO MOSEL
 LANO PRO
 TEGEN
 SE INTERPRETE.

In eos, qui di
 sputatione ab
 utuntur, p̄ser
 tim in re theo
 logica.

Ezech. xxix.
 Paulus ad Ti
 mo. ij. c. iij.
 Timo. i. ca. vi.

Notat, quib⁹
 tum aures, tū
 lingua pruriūt,
 quinetiam ma
 nus, inani &
 pertinaci cōtra
 dicendi studio.

Rhoma. ix.

In eos, quibus
 lingua est ver
 fatilis & vehe
 mens in melio
 rib⁹ dictis ele
 uandis, & stu
 pidior in rerū
 veritate perue
 stiganda.

In argutores
 theologistas.

Vi differendi artificio abutūtur,
 eos disputatio hæc nostra obiure
 gabit. Et, vt scripturæ verbis ex
 ordiar, ecce ego aduersum te iniu
 riatix. Sunt em̄ suat quidā, qui
 bus pruriunt, tum aures, tum lin
 gua. Immo vero, vt video, & manus. pruriūt, in
 quam, prophana vocum inanitate, ac pertinaci
 cōtradicens studio, non aliunde, quā ex eruditi
 one, falso sic nominata, proueniēte. tum nullam
 omnino vtilitatem adferētibus, disputationum
 pugnis. Nam, his nominibus, quicquid in ser
 mone est, vel superuacuum, vel curiosum vocat.

PAVLVS, ille abbreviati sermonis, & preco, &
 cōfirmator. idem piscatorū, cum discipulus, tum
 præceptor. Hi vero, de quibus sermo institutus
 est, vtinam, quemadmodū linguam habent ver
 satilem, ac in dictis nobilioribus probabilioris
 busq̄ eleuādis vehementem, sic & in rerum veris
 tate explorāda, nō nihil laborarēt. Quod, si face
 rent, parum, aut fortasse minus, essent sophistæ.
 nec argutias illas suas absurdas, & a bonorū opi
 nione alienas, tanto studio in medium, quasi ta

DE THEOLOGIA LIBER PRI. FO. VII.

los quosdam iactitarēt. Liceat em̄ mihi ridicule,
de re ridicula, loqui. Quoniam aut̄, omni pietas-
tis ratione posthabita, vnum hoc spectant, vt vel
nectāt, vel soluat̄ quæstiones qualeiscūq; (quæ ad
modū, qui in theatris publice edunt certamina,
non quæ iuxta palestræ leges ad victoriam fa-
ciunt, sed tm̄ imperitorū oculos perstringūt, &
vulgi captant applausum) Et res huc redit, vt ho-
rum disceptationib. forum omne perstrepat, vt
cōuiuiorū hilaritas oīs, eiusmodi nugarū tedio
languescat. Vt festum omne, luctusq; oīs, illud
quidem infestiuū & inamœnum reddatur, hic ve-
ro cōsoletur maiore calamitate, nēpe quæstionū
argutiis. Vt deniq; omne mulierū contuberniū,
simplicitatis alumnum, & virginalis pudicitia
flos, acuta cōtendēdi subtilitate decerpāt. Hæc: in
quam: quando sic se habent, & malum intolera-
bile adeo proserpit, huc vergens, vt magnū fidei
nostræ mysteriū in artē, & quandā, velut impo-
sturā, degeneret, agite vos, nō tā auditores, quā
exploratores. nos, qui paterno erga vos affectu
mouemur, quicq; vestrū oīm nomine (vt diuin⁹
ille Hieremias ait) in imis cordis nostri sensibus
distorquemur, tolerate tātisper, dum sermonē
hūc nostrum, æquo animo excipitis. Et lingua,
si quomodo poteritis, paulisper frenata, nobis au-
reis præbete. Certe, quod ad vos attinet, vtcūq;
cadat, nullam omnino iacturam facietis. Aut em̄
ego in aureis audientiū loquar, & fructū aliquē
proferet oratio, vestrā videlicet vtilitatem (nam
qui verbum dei seminat, in mentem quidē semi-
nat oēm, sed ea demū fruges producit, quæ bona

Peruersum stu-
dium mathéo-
logorum.

Apposita si-
militudo.

Intempestiua
ac cōtentiosa
disceptationis
incōmoda.

Acuta cōtēden-
di subtilitas frā-
git & cōcidit,
quicquid est in
syncera theo-
logia spiritali⁹
Fidei nostræ
mysteriū ar-
gutiariū vitio,
i artē, et quādā
velut impostu-
rā degnat.

Verbū dei in
bonā & fecū
dā mentem de-
missum, fru-
ges producit.

DIVI GREGORII,

fuerit & fœcūda) aut vos hinc abibitis, exhibilato
& hoc nostro conatu. Nacti insuper vberio rem
cōtradiciēdi materiā, & maiorem aduersum nos
cōuitiis insurgendi, occasionē. Quo modo fiet,
vt lautius etiam anōs vestros expleueritis. Iam
vero si qua præter opinionem vestram & legem,
qua scire vos oīa p̄fitemini, idēq; iuueniliter adeo
& cōfidenter, dixerō, nolim id mirum vobis vis
deri. Id q̄d ideo sum præfatus, ne dum imperitoꝝ
rum more audacter pronuncio, molestia aliqua
teneras aureis adficiam. Principio, nō cuiusuis
est, o Christiani, de deo disputare. Nō: inquam:
cuiusuis. Nō adeo res est hæc vilis, & eorū, qui
etiamnum humi serpentes, terrenis occupantur.
Addam & illud. Nō id quouis decere tempore,
neq; apud omnes. Neq; de oībus. Nō oīm quī
dem, quādo eorum tantum est, qui inter mul
tos habito delectu, ad tantū munus videant̄ ido
nei, quiq; contemplādi acumine, cæteris antecel
lant. Ei nimirū, qui iam ante, cum corpus, tum
animū ab affectuum seruitute liberarint, aut, vt
minimum, iam sint in hoc toti, vt se hac via puris
ficent. Nam, vt parum fœliciter cesserit, si mor
bos oculis in solareis radios intueri coneris, ita
impurus ipse, summam puritatem non sine peris
culo attrēctaris. At quando? tum profecto, cum
ab externarum occupationum crassis ac turbu
lentis curis liberi, altissimo fruimur otio. Alio
qui, quemadmodum inepte quidam deformib.
literarum figuris eleganteis aliquot appingunt,
& cœno permiscent vnguentum, & nobis eodē
modo princeps animi facultas, diuinæ contem
plationis capax, vitiosa pariter & fallaci inaniū

Vt hodie q̄dā
sophistæ theo
logi, se omnia
scire, magno su
percilio profi
tentur.

Non est cuius
uis, de deo di
sputare, neque
id decet quo
uis tempore,
neq; apud om
nes, neque de
omnibus.

Quorum sit
de deo disputa
re.

Simile.

Quo tēpore.

Similia.

DE THEOLOGIA LIBER PRI. FO. VIII.

rerū imaginatione cōfunditur. Oportet em̄ vere vacare, & sic demū agnoscere deum. Apud quos aut̄ eos sane, apud quos hoc negotiū est in p̄cio, quiq; non, vt quoduis aliud & hanc tractationē pro delitiis habēt. Nempe, post equorū curam, post spectacula, post cātilenas, post ventrem, & ea, quæ sub ventre pudēda exercentur. Sunt em̄ quibus voluptatis suæ bona pars est, de diuinis cōtendere, & repugnantīū argutiarū subtilitatē meditari. De quibus aut̄ disputādum, & quatenus de his solum, ad quæ humani ingenii acies pertingere potest, & quatenus cōditio auditoris & facultas quiuerit assequi. Ne, vt intensior vox auribus, vt alimentum immodicū corpori, vtq; onera paulo grauiora subeuntibus, terræ deniq; crebriores pluuiæ nocent, ita sane & auditores quæstionib; altiorib;, & quasi solidiorib; degra uati depressiq;, damni aliquid accipiant. In summa, hac fine disputandū, ne supra summas fragilitatis nostræ vireis, quicq; attentemus. Neq; vero hæc sic accipi vclim, quasi peccatū sit, dei semper meminisse (ne rursus cōtra nos insurgāt hi, qui ad oīa faciles sunt & expediti) Qñ me autore, non tam sæpe respirare, quā dei meminisse debemus. Immo, si audiri hoc pōt, aliud nihil, quā hoc faciendū. Nam, & ego in eorū sum numero, qui eam pbant legē, quæ die ac nocte iubet meditari. Vesp̄i & mane & meridie p̄dicare, ac demū b̄ndicere dñm in om̄i tpe. Tū si qd & ex Moyse est mutuandū, siue in cubiculo dormias, siue a somno exurgas, siue iter facias, siue qd aliud facias, nihilo minus tamen, memoriam tuam dei effigie impressam puritati intendas, licebit.

Apud quos

Præposteræ
disputatōis vo
luptas.

De quibus &
quatenus di
sputandum

Simile.
Similia.

Qua fine di
sputandum.

Non est pecca
tū, dei semper
meminisse.

Nihil aliud de
bem;, quā dei
meminisse.

DIVI GREGORII,

Meminisse
dei cuiq; licet,
non etiã de eo
disputare.

Mellis satie
tas vomitum
mouet.

Suũ cuiq; ne-
gotio destina-
tũ est tempus.

Quæ per se
bõa sũt, nisi be-
ne tractentur,
boni gratiam
perdunt.

Suus quẽq;
debet color.

Opportunũ
tempus theo-
logiæ conse-
crandum.

Non cantãdũ
dei canticũ in
terra aliena.

Pulcherrimæ
oralationes,

Itaq; dei meminisse, per me sane licet cuiq;, at nõ
etiã de deo disputare. Nec hoc phibeo, huc spec-
tans, vt piũ opus negligatur, sed ne nõ suo tẽtetur
tẽpore. Nec hoc ago, vt hanc doctrinæ partẽ ex-
plodã, sed, ne quid fiat nimis, caueam. Siquidẽ, &
mellis facietas vomitũ mouet, quantũuis sit mel.
Breuiter, vt Solomoni, sic & mihi videtur suum
cuiq; negotio destinãtũ esse tẽpus. Et videmus,
quæ per se bona sunt, si nõ bene q; tractẽtur, bo-
ni gratiã perdere. Nõ aliter, atq; hybernis mensi-
bus sunt intẽpestiui flores. Nec mulieres virilis,
nec viros muliebris ornatus decuerit. Vt nec luc-
tui cõuenerit musica, nec in potũ lachrymæ. In
summa, hic a me nõ op⁹, sed tẽpus, dãnatur. Q d⁹
si fuerit parũ idoneũ, opere tam sancto nõ digna-
mur. opportunũ aut̃ theologiæ cõsecrãdũ puta-
mus. Reclamatis? nequa q;, o amici ac fratres, (fra-
tres em̃ vos appello adhuc, etiã si animos in nos
geratis nõ admodũ fraternos) sententiã nostrã
sic obfirmemus. Neq; ratione, vt equi feroces ac
intractabiles sessorẽ, excussa, & religionis freno,
quo alioqui, nostro cõmodo coerceremur, dissipa-
to, procul vltra metam feramur. Sed intra ter-
minos nostros philosophemur, nec in Aegyptũ
efferamur, neq; in peregrinũ Assyriorũ luxũ dis-
labamur. Neq; cãtemus canticũ dñi in terra alie-
na, videlicet, citra vllum discriminẽ, quibusuis aus-
diẽtibus, siue ii sint generis nostri, siue peregrini.
amici siue inimici, cãdidi siue maligni: quorum
vnicũ est studiũ, nostris insidiari. Quippe, qui in
foelicitatis nostræ scintillã, in flammã cupiãt als-
surgere, quam accendũt fouentq;, nobis interim

DE THEOLOGIA LIBER PRI. FO. IX.

oscitantibus, neque aduertentibus quicquam, donec aura sua flatu, eam in caelum attollant, & Babylonica flamma circumiacentia omnia exurente, reddant altiora. Etenim, quia eis robur, quod veritati reluctentur, e suis ipsorum decretis non suppetit. idem hoc in doctrinis nostris, qua parte eis suffragari videri possunt, venantur. Ac propterea, quemadmodum muscae vulneribus, ita hi nostris insident fatibus aduersis, aut si ita mauis, erratis. Quin igitur in hoc operam damus omnes, ne ipsi nos amplius ignoremus, & per hoc disputationum eiusmodi decorum posthabeamus? Quod si sapientiam nobis inimicam explodere non licet, in illud saltem vno consensu incubamus, ut secreta quae sunt, & a vulgi conspectu semota, secreto quoque tractemus, & quae sancta, sancte. Nec in prophanas aureis, quae silentio sunt adoranda, proiciamus. Alioqui, declaramus aperte, qui daemones adorant, & turpium, tum fabularum, tum rerum sunt cultores, eos nobis esse longe religiosiores. Etenim his, qui non eisdem sint iniciati sacris, sanguinem suum citius, quam quaedam e sacris suis arcana, impertiret. Itaque quid superest, nisi ut nobis persuadeamus, ut in vestitu, victu, & risu, denique incessu, sic & loquendo tacendoque, modum quendam ac decorum seruari oportere? Praesertim, cum inter tot dei virtutes appellationesque, & λογος, hoc est sermonem & verbum adoremus. Quin ergo disputandi studium intra certam legem & praescriptum coercemus? Cur dei generationem, eiusque e nihilo creationem, tum sectiones, diuisiones, resolutiones auditis, qui malignus auditor, in deteriore partem, quae audit, interpretatur? Cur iudices constituimus accusato

Studium malignitatis

Comparatio

Decorum disputationis seruandum.

Mysteria silentio premeda, non sunt prophanis auribus temere committenda.

Ut in omnibus aliis rebus, ita & loquendo tacendoque modus seruandus est.

Disputandi studium intra certam legem & praescriptum coercendum.

A quibus disputatio abstinendum apud malignum auditorem.

C

DIVI GREGORII,

Non sunt ho-
stibus contra
nos arma por-
tigenda,

Cauendum ne
dum nimium
Christiani in
theologia phi-
losophamur,
aduersariis nro
exemplo in di-
uinis literis ar-
gumentur,

Non acrius est
de verbo pug-
nandū, quā ipsi
verbo gratū
est.

Similitudo
a mente captis
sumpta.

Marci, v.

Theologū ad
summum nito-
rem expoliet.

Vnde ambiti-
osius disputan-
di studium &
prurigo.

res ipsos? Cur hostibus contra nos arma por-
tigimus? Quā putas dextere, quoue anio dispu-
tationē de diuinis accipient, qui adulteria & fœ-
das puerorū iniurias collaudant? qui affectū ado-
rant? nec quicquid supra corpus cogitare possunt?
Qui heri & nuper sibi ipsi statuerunt deos, eosque
qui factis turpissimis mundo innotuere? an non
crasse? non turpiter? non inerudite? Breuiter, non
pro suo more? vsque adeo, vt tandem deorū suo-
rū pariter & affectuū patrociniū nō aliunde, quā
ex tua theologia petant? Nam, cum ipsi inter dis-
serendū, eiusmodi eorū vocib⁹ quasi velitemur,
verendū, ne nostro exemplo, paulatim & illi in
nostris philosophari discant. Quæ autē spes est,
eos sententiā aliquā mutaturū, si præterquā, quod
suo Marte mala sibi iuueniunt, & a nobis quasi
iuuantur? Hæc mala quāta sunt, dissidiis illis &
bellis, quæ inter nos met gerimus, debentur. Quin
etiam illis feramus accepta, qui de verbo pugnant
acrius, quā ipsi verbo sit gratū. Quibus pfecto
accidit idem, quod mente captis, qui partim pro-
prias euertunt domos, partim liberos trucidant,
aut etiam parentes pulsan, dum videlicet eos pro
alienis habent. ACVERO quando a theologia
tractatu aliena & superflua iam resecuimus, &
numerofam legionem, quæ in præceptis cessit, in
porcorum gregem relegauimus, quod reliquū
est, ad nos ipsos respiciamus, & theologum nos-
trum, ad summum vsque nitorem, velut quandā
statuam, expoliamus. Quancūq; illud prius expen-
dendū occurrit, vnde ambitiosum adeo disceptan-
di studium & linguæ, quasi quædam prurigo,
pueniat. Quis nouus hic sit morib⁹, quæue ob

DE THEOLOGIA LIBER PRI. FO. X.

loquendi fames tam insatiabilis? Nam, quid tan-
dē est, qđ manib⁹ alligatis, armam⁹ linguā? Nō
laudamus hospitalitatē, nō fraternā charitatem,
non mutuū cōiugii amorē, non virginitatē, nec
pauperū alendorū curam miramur, nec piis psal-
morū canticis deum celebrare, operā preciiū pu-
tamus. Multo minus, si quis vigilās vel tota noc-
te, ad deū stet erectus, vel lachrymis stratū suum
humectet. Quis porro nostrū, corpus suū cre-
bris ieiuniis in seruitutē redigere studet? Quis
per piæ precationis quasi gradū, ad deum ascen-
dit, & corporis oblitus, extra sese peregrinatur?
Quis meliori peius, hoc est, carnis puluerē, spiri-
tus dignitati cogit obedire? Nimirū, vt pro hūa-
na tēperatura cuiq; ius suū tribuatur. Quis præ-
sentē hanc vitā, mortis facit meditationē? Quis
generositatis, primū sibi diuinit⁹ inditæ memor,
huc summa ope nitit, vt affectibus suis imperet?
Iam iracūdiæ ferociā, & animi tumorē nemo se-
dat. Nemo deiicientē animi elationē. Nec mæro-
rem, qui nulla sæpe ratione suscipitur, pellit ex
animo quisquā. vt nec voluptatib⁹ istis inerudi-
tis abstinemus. Nec p̄cacē & meretriciū fugimus
risū, nec a lasciuis & immodestis oculorū moti-
bus cauemus. Nec audiēdi loquendiq; modū fa-
cimus vllum, nec cogitationes absurdas reprimimus.
Et (vt semel omnia complectar) nullam
gerimus curam eorum, quæ in nobis, cōtra nos
malign⁹ ille occupat, & per quæ, sicuti fenestras
(vt scriptura loquitur) hoc est, sensoria, mortem
in animum introducit. Immo, non solū iis oib⁹
cōtraria admittimus, sed p̄inde ac p̄ta victoria,

C ij

Christian⁹ bo-
nis operib⁹ q̄
verbis debet
esse iūctior.

Corpus ieiun-
niis in seruitu-
tem redigēdū.

Corporis serui-
tio, spirit⁹ im-
perio vtendū.
Præsens vi-
ta, mortis est
meditatio fa-
cienda.

Maxia vic-
toria est sibi &
affectibus suis
imperare.

Ineruditis
voluptatibus
abstinendum.

Malignus spi-
rit⁹, nobis osci-
tantibus, per
sensoria, mortē
in animum in-
troducitur.

DIVI GREGORII,

Simile a re mi
litari.

Pro malo ope
re, mala mer
ces rependitur.

Pro impie
tate, infelix pec
cādi, verocq; re
luotandi licen
tia recipitur.

In argutulū
& garrulū dia
lecticum.

Multæ apc
deū māfiones.

Nihil a deo fac
tū est, cui non
sit vsus.

Mansio apud
deum, requies
est & gl'ia, bea
tis in coelo re
posita.

Varia viuēdi
ratio, & diuer
sum vitæ insti
tutū, diuerfas
mansiones cō
siliat.

liberius palādi licentiā, militibus suis **permittere**
solēt reges, & nos aliorū affectibus locū damus,
eorūq; peccatis applaudimus. Tm̄, vt nobis ans
nuāt, cōtra deum aut ferantur audacius. Et sane,
pro opere malo, malā q̄q; a nobis mercedē, Nēs
pe, pro impietate, infelicē peccādi, verocq; reluctā
di, licentiā accipiunt. Atqui, o dialectice tu (quis
quis es) & garrule, interrogabo te (inquit ad Iob
is, qui per turbinē ac nebulas oracula pandit) tu
vero respōde. Vtrū apud deum mansiones sunt
multæ, id q̄d scriptura dicente, audis, an vna tm̄?
Multæ: inquis: nō vna, recte. impleri ne eas oportet
omneis, an aliquas quidē impleri, aliquas aut
non, vt quæ sint inaneis & frustra paratæ? Vtiq;
oēs, neq; em̄ a deo factū est quicq;, cui? nullus sit
vsus. Porro, quid tandē esse statuis hanc mansio
nē? Nō & hoc expedire potes? requiē ne & gloriā
quæ in coelo beatis sit reposita, an quid aliud? Ni
hil aliud quā hoc, inquis. Hæc qm̄ nobis sunt con
fessa, age, illud deinceps exquiramus. Est ne quip
piā, q̄d mansiones has diuerfas cōciliet, q̄d q; eis
ex æquo cōueniat, vt mea est sentētia, an oīno ni
hil? Est plane, inquis. Quid nam hoc? quid? hoc
nimirū, q̄d varia est Christianis viuendi ratio, &
vitæ institutū diuersum. Quodq; pro fidei pro
portiōe, alia vita alio ducit, quod genus, uias no
minam? Quid ergo? his ne oībus ingrediundū
erit, an aliquib? tm̄? Oībus, si quidē hoc vnus pos
sis, sin minus, quā plurimis. Hoc q̄q; si nō licet,
aliquot. Qd' si ne hoc quidem dabitur, sat, meo
quidē iudicio, fuerit magnificū, vel vnā egregie
sequi. Belle sic decernis. at rursus, cum audis viā,

DE THEOLOGIA LIBER PRI. FO. XI.

quæ ad cœlū perducit, vnā esse & eam quidē per angustā, quid putas hic sibi vult sermo? Vnam sane esse, si virtutē spectes: Hæc em̄ vnica est, quā tūis multas in partes secetur: verū, angustā p̄p̄ terea, q̄d sudoris plane multū exhibet viatorib⁹, q̄d q̄ nō adeo multis est trita. præsertim, si cōuer tas oculos ad multitudinē eorū, qui itinere ad uerso, per spaciosissimū vitiorū campū ad inferos cōtendūt. Ita & mihi verū apparet. Igitur, si hæc vera sunt, cur aliis posthabitis oībus ad vnā hanc ferimini oēs? & (vt putatis vos) per disputa tiones ac speculationes, vt aūt ego, nugas & p̄sti gias grassamini? Haud secus, ac si vestrīs calcu lis doctrina nostra tantæ dānetur inopiæ, vt non & alios tractatus sui sectatoribus queat suppedi tare? Q̄d si mea parū vos mouent, saltem Pau lum illū magnū audite, qui post spiritaliū dono rū enūerationē, acriter oīno sic exprobrat. Num oēs apostoli? num oēs prophetæ? & quæ sequun tur. Iam, vt demus te esse sublimem, & sublimib⁹ sublimiorem. immo, si velis, vt nebulas trāscen deris secretorū spectator, & arcanorū factus au ditor: vt post Eliam igneo subueharis curru, & post Mosen diuini vultus inspectione dignus ha bearis, vt deniq̄ post Paulum in tertiū rapiaris cœlū: cur & alios vnus diei spacio sanctos quasi fingis, & theologos calculi tui suffragio creas, ac eruditionē eis velut inspiras? & instituis indocte doctorū cōciliabula multa? Cur captionibus tu is, quasi aranearū telis, infirmiores simpliciō resq̄ illaqueas? Idq̄ videri vis facinus plane sci tum & grande? Cur contra fidem excitas crabro

C iij

Vna est via, si virtutem spec tes, & ea per angusta, quæ ad cœlū perdu cit, in quālibet multas parteis secetur.

Angusta ē, & quia multū sudoris exhi bet viatorib⁹, & quia a pau cis teritur.

Spaciosissi mus ē vitiorū campus, quo contenditur ad inferos.

Per disputa tiones ac specu lationes, imo nugas & præ stigias, omnes grassantur ad inferos.

Amara con cesso, in subli mibus subli miores specu latores & ar gutatores.

Helias au reo curru in cœ lū subuectus.

Moses vul tū dei inspexit

S. Paulus in tertiū vsque cœlū raptus.

Cur captio nibus tuis, q̄si aranearū telis, infirmiores sim plicioresq̄ illa queas?

DIVI GREGORII,

Huc quæso re- nes? cur dialecticorū observationes, aduersum
 spiciat oēs theo- nos pueriliter adeo meditaris, nō aliter ac fabus
 logi sophisticæ, læ olim cōtra deos pduxere gigātes? Cur nouā
 & tandem vel hoc autore desi- theologię officinā ædificas, ac in eam hoīes, vt
 nāt, Christia- q̄sq̄ leuissim⁹ est, & viri vocabulo indign⁹, cōuo
 nā philosophiā cas, veluti fordes, vndiq; in vnā quandā sentinā
 dei verbū, hūa cōuerres? Nec hoc cōtentus, eos iam ante effcemi
 nis & a se con- natos, tuis adulationib⁹ effceminatiores reddis.
 fictis opinionib⁹, immo p- interim astute moliēs, vt eorū stulticia tibi in lus
 phanis deliriis cōfundere, pol- crū cedat? Qd' si & his cōtradictis, & nequaq̄ tis
 luere, ac extin- guere.

bo dicit laboranti & otiosis tendendū. Ipse dixit

Dogmata Aristotelis nihil supra hominem spirant.

Disputandi cāpus latissim⁹.

70r
 mis Pythagoræ silentiū & fabas illas Orphicas inuade. Tum fastū illi⁹ recētiore, quē præ se fert ambitiosissimū illud αὐτοσ εφά. Impete Platonis ideas, corporū trāsmutatōes, aiorū circūitiones. Deniq; non pulchros amores per corpora pulchra in animū p̄grediētes. Explode Epicuri deos negātis impietatē, eiusdēq; insectilia corpora pariter & philosophis indignā voluptatē. Confuta Aristotelis argutā adeo & anguste patentem p̄uidentiā. Item eiusdē mortaleis de anīa tractatus, & qd' huius viri dogmata nihil supra hoīem spirant. Deice, & elatū Stoicorū superciliū. Vituperā canum ingluuiem, & scurris dignā leuitatem. Deride pleni & vacui cōmenta. Deniq; quæcūq; hoc hoīm genus monstrose nugatur de diis, de dæmonibus, tum beneficis, tum maleficis. De diuinatiōe, de euocandis superis, de cælis

DE THEOLOGIA LIBER PRI. FO. XII.
ciendis vmbrijs. Postremo, de vi & facultate syde-
rum. Si vero hæc indigna ducis, de quibus dispu-
tetur, vt quæ humilia sint, & iam ante sæpe ab
alijs refutata, & in tuis versari mauis, & hic tibi
ostendam latissimum patere campum. Quin mi-
hi de mundo philosopharis aut mundis? De rez-
rum omnium materia? de anima? de rationalib?
naturis nobilioribus & vilioribus, de resurrecti-
one? de iudicio? de præmiorum retributione?
deq; acerbis Christi cruciatibus? Nam in his, vt
est vtile, veri scopum ferire, sic aberrare nõ adeo
magnum fuerit periculum. Deum vero interpel-
lemus, in hac quidem vita, pro nostra fragilitate,
vtcunq;. Verum, haud ita multo post perfectius
fortasse. Idq; in Christo Iesu domino nostro, cui
sit gloria in secula seculorum. AMEN.

Vtilior philo-
sophandi ma-
teries.

In quibusdã,
vt veri scopu
ferire non est
inutile, ita ab-
errare nõ adeo
magnum e per-
iculum.

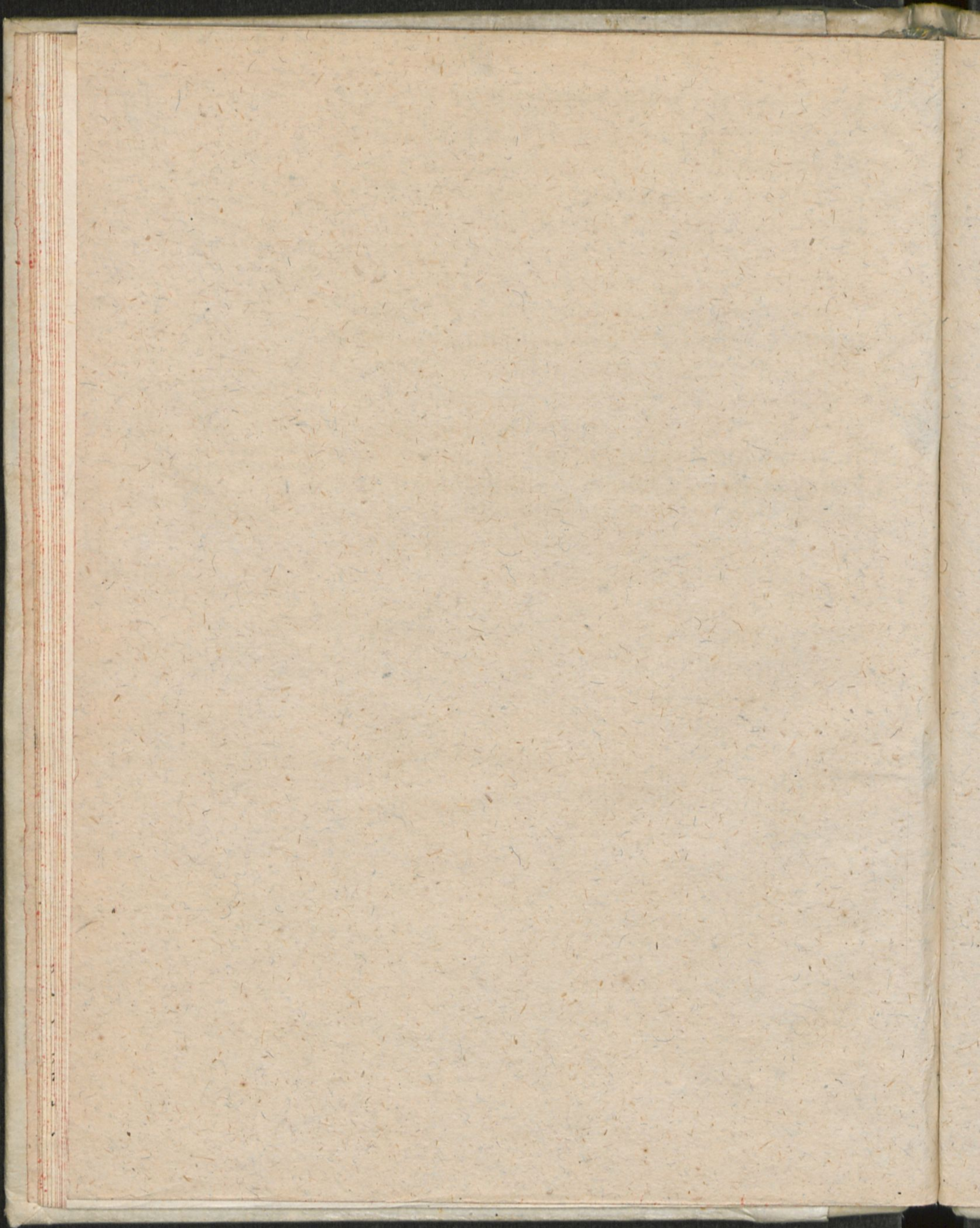
181

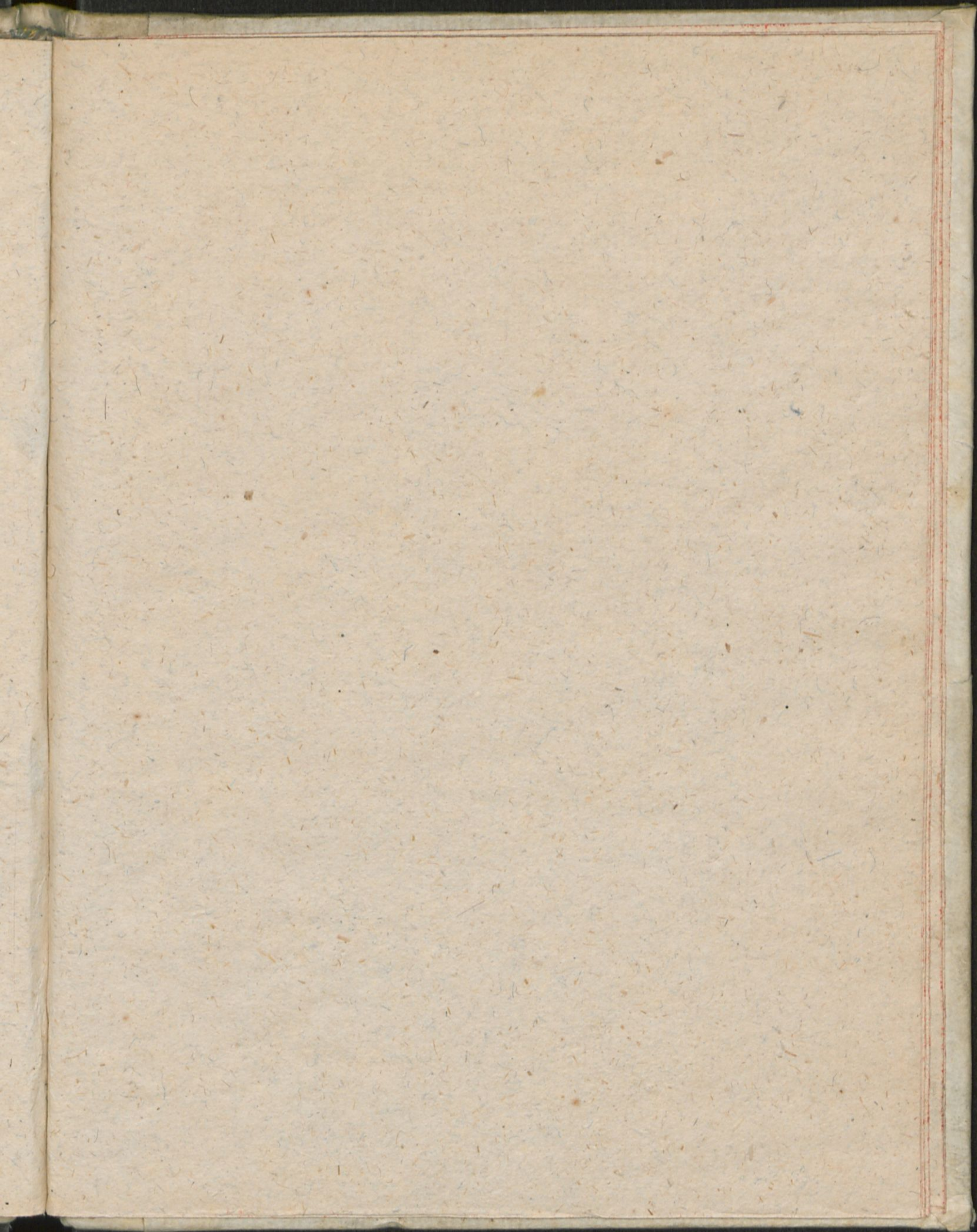
DE THEOLOGIA LIBER PRIMUS FOLIO XLII

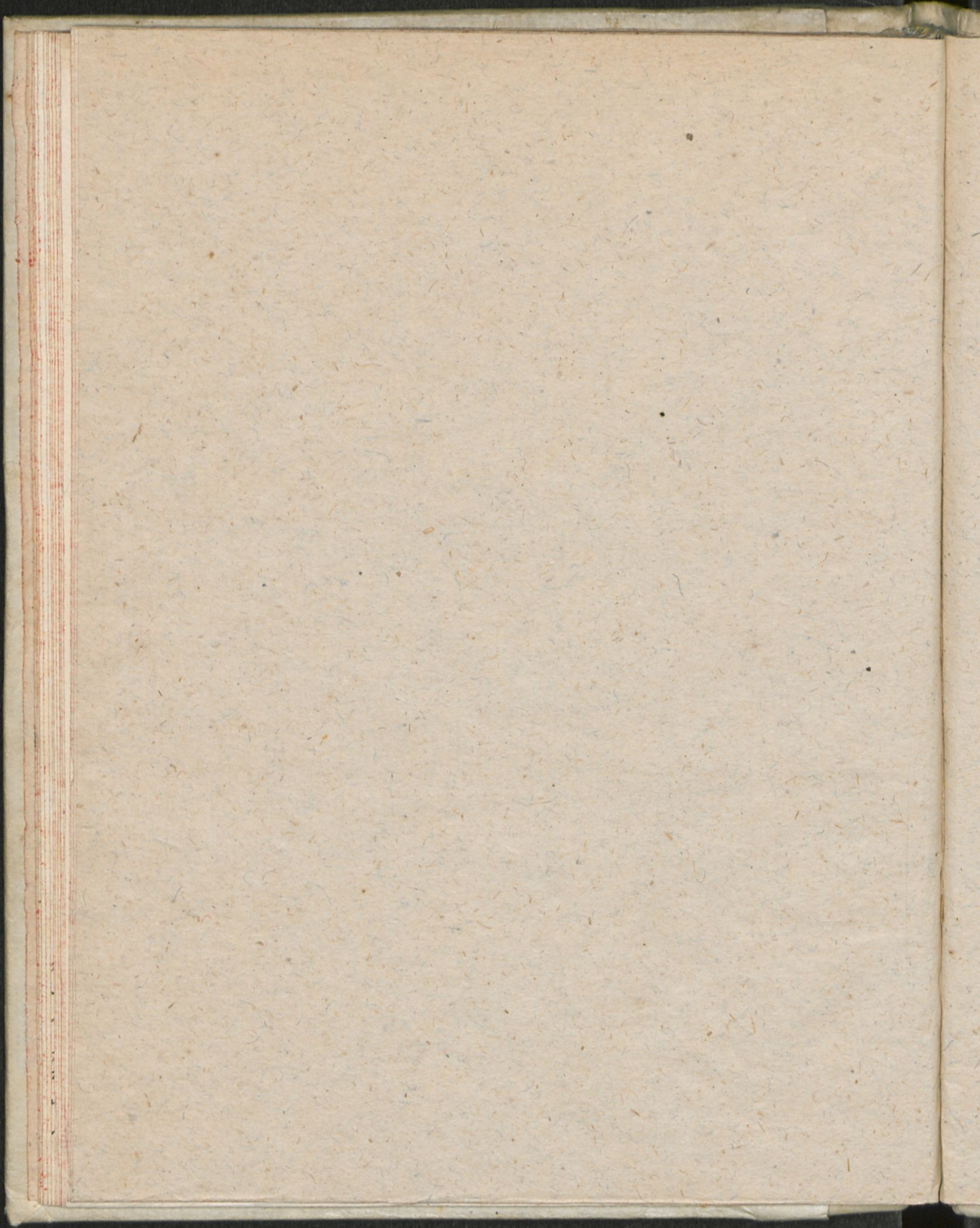
[Faint handwritten notes or bleed-through from the reverse side of the page, including the word 'Videri']

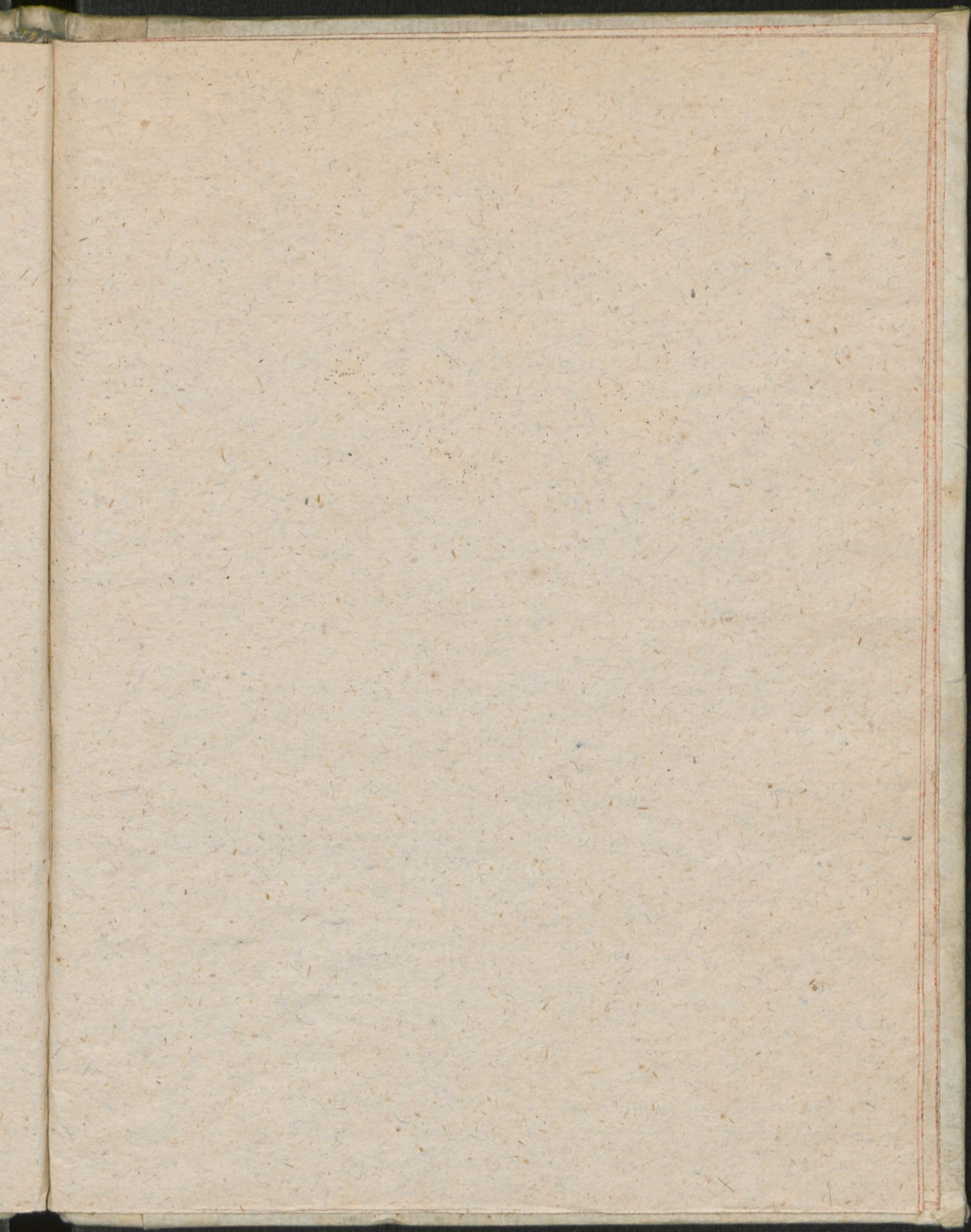
[Main body of extremely faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. Some words like 'in de mundo' and 'omnium' are barely discernible.]

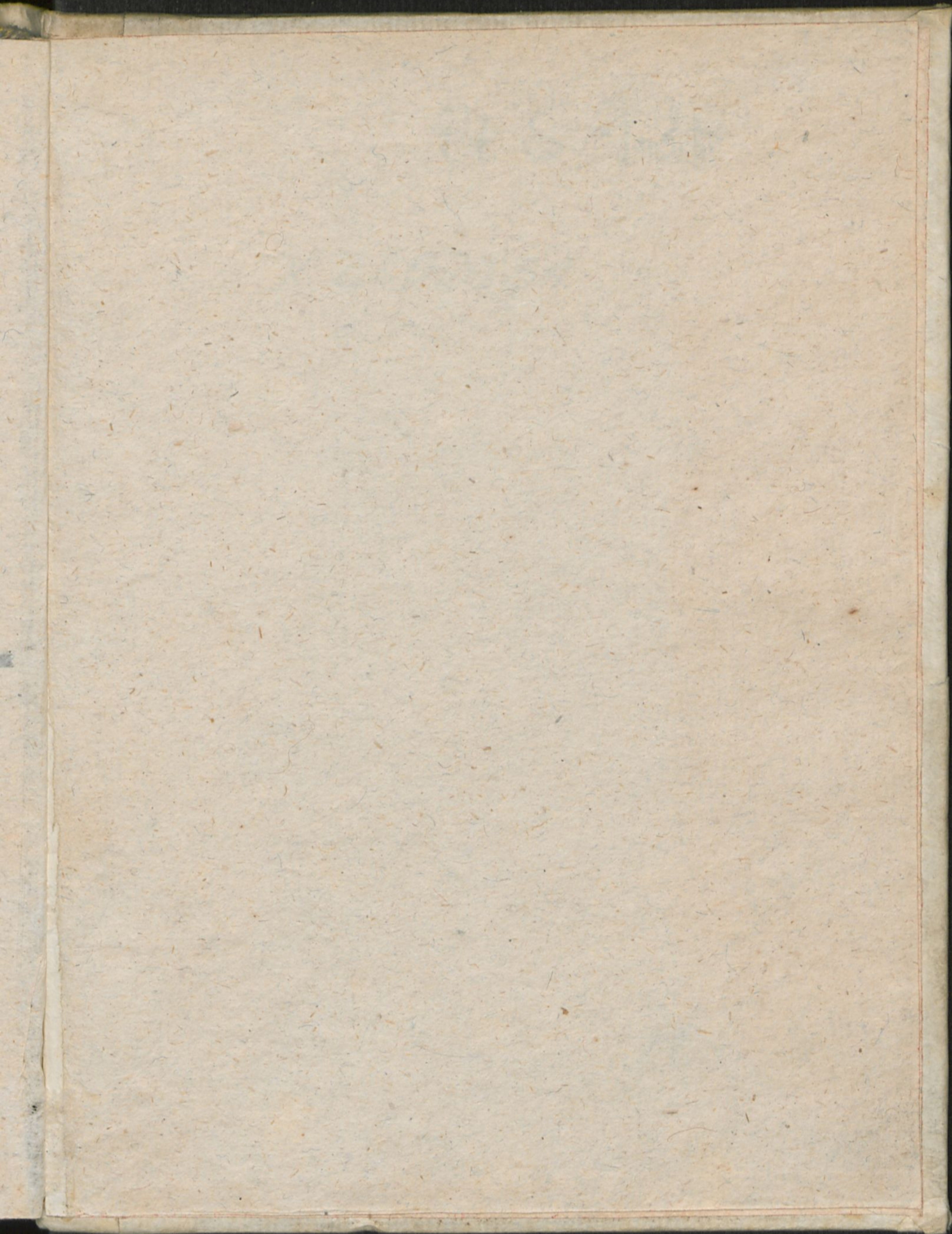

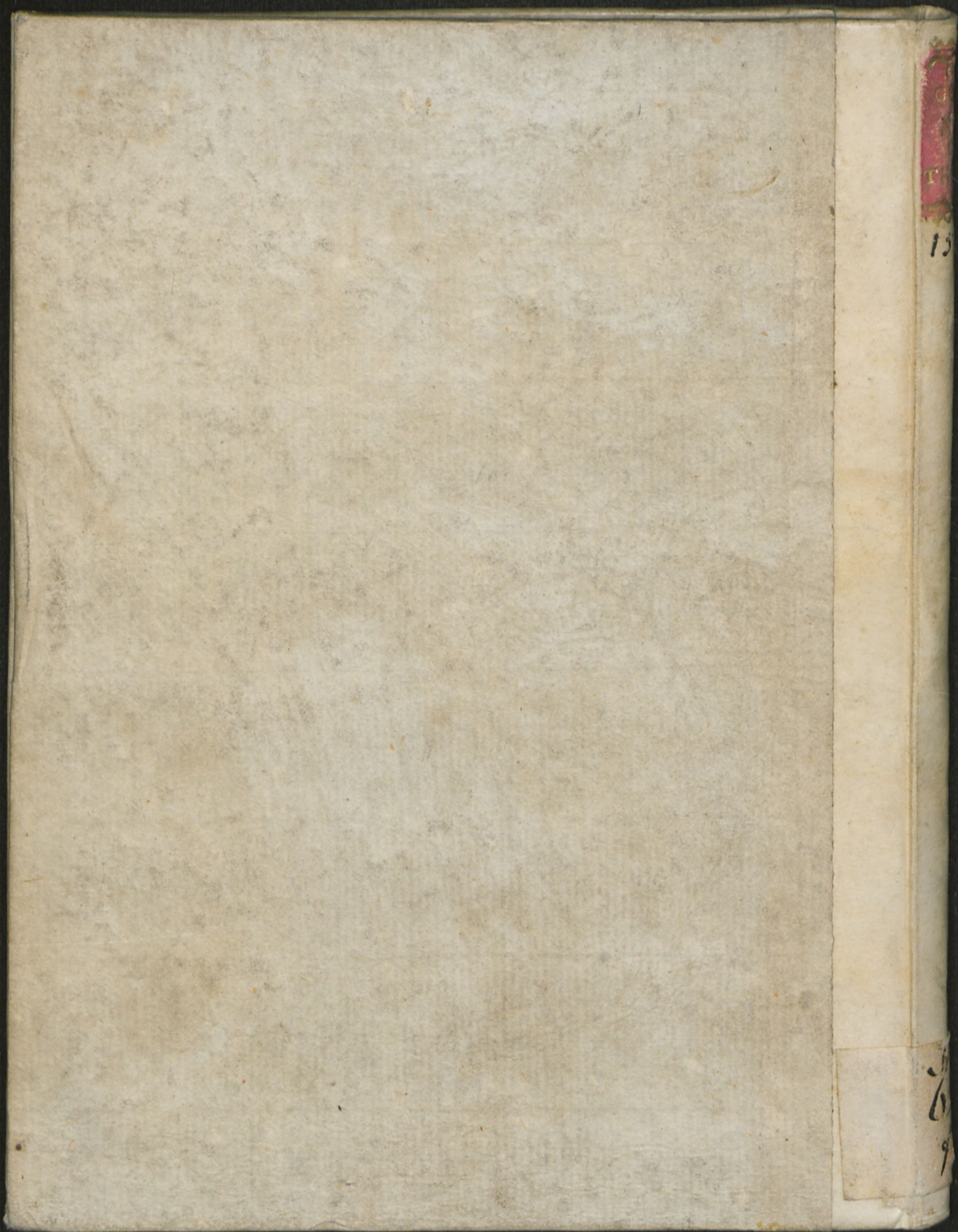
14 5 926

X 220393A

VI

Hl 62f

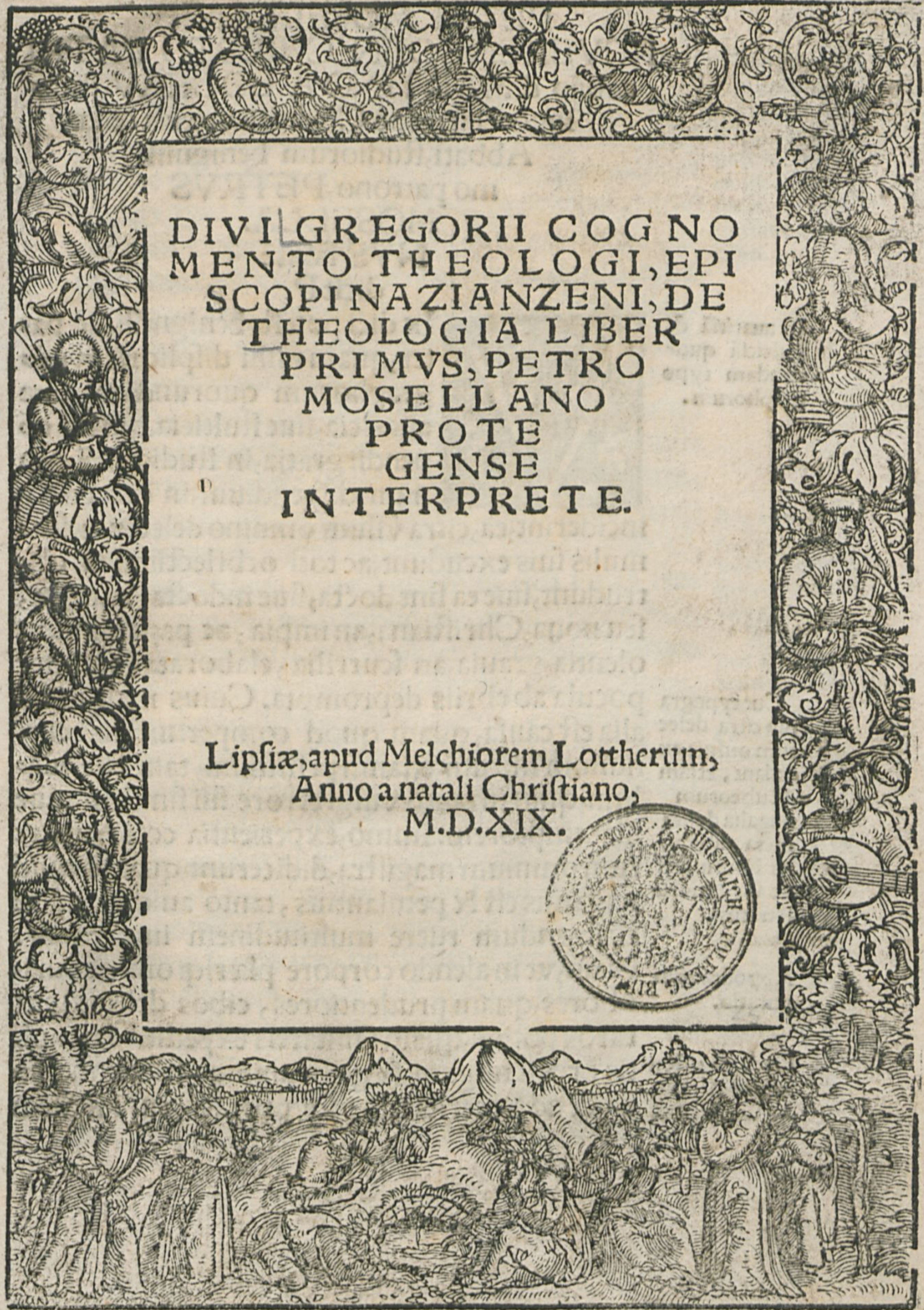
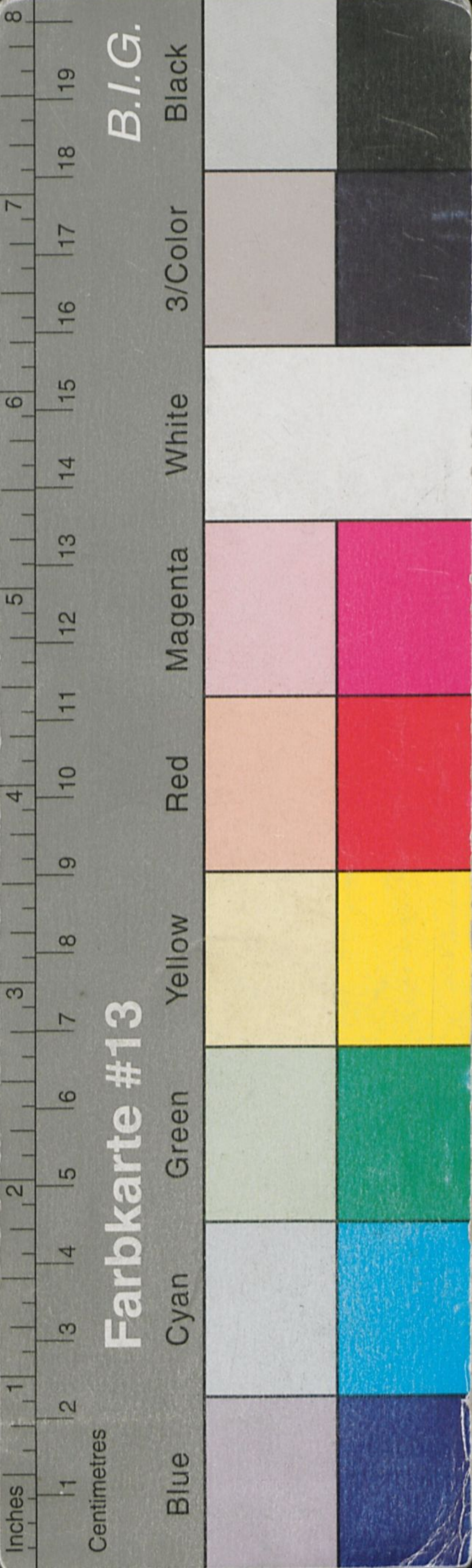
75.

13

6
9

DIVI GREGORII COGNO
MENTO THEOLOGI, EPI
SCOPINAZIANZENI, DE
THEOLOGIA LIBER
PRIMVS, PETRO
MOSELLANO
PROTE
GENSE
INTERPRETE.

Lipsiæ, apud Melchiorum Lottherum,
Anno a natali Christiano,
M.D.XIX.

